HALK BİLGİSİ

HABERLERİ

H. B. D. İstanbul Merkezi tarafından neşrolunur

Aylık Mecmua

Müdürü:

İzzet Âdil

İÇİNDEKİ YAZILAR

YIL : 2 1 Kânunuevvel 1930 **SAYI : 14**

İstanbul - İktisat Matbaası

Halk Bilgisi Yıllığı

Halk Bilgisi Derneği İstanbul Merkezi, toplanan Halk Bilgisi malzemesinin ve bunlar üzerinde yapılan tetkiklerin neşri için aylık mecmuasının kâfi gelmediğini görerek her sene derneğin kurulduğn tarihte çıkarılmak üzere « Halk Bilgisi Yıllığı » unvanile bir mecmua tesisine karar vermiştir. Bu mecmuada Türk Halk Bilgisinin her şubesine ait orijinal tetkiklerle müteferrik surette neşri kabil olmıyan ve bir kül teşkil eden malzeme, bütün dünyada Türk Halk Bilgisine dair yapılan tetkiklerin hulasaları ve intişar eden eserlerin kitabiyatı ve Türkiye'deki Halk Bilğisi faaliyetine müteallik haberler bulunacaktır. Şimdiden hazırlanmağa başlanan mecmua asgarî on beş forma olacak ve ilk cildi 1 Teşrinisani 931 de intişar edecektir.

HALK BİLGİSİ HABERLERİ

H. B. D. İstanbul Merkezi tarafından çıkarılır aylık mecmua

Yıl : 2 | 1 Kânunuevvel 1930 | Sayı : 14

TRABZON MANİLERİ

1

Ah gürgen beyuk gürgen
Seni kim idi tiken
Asgerlukdur asgerluk
Benum belümi püken.

2

Alçaklara gar yağdı
Aca üşümedin mi
Sen bu işin sonuni
Biraz döşünmedun mi?

3

Allı pullı piçağum
Sapından tutulacak
Erkeklerun günahi
Gızlardan sorulacak.

4

Alma beni kuracı
Bir asgerun olmasun
Ben gidersem asgere
Peşüme kim ağlasun.

5

Arkasından aşağa
Saşları dağum dağum
Zigaramun içine
Sığarmisun sevduğum.

6

Arpa boğda biçerum
Suyi gölden içerum
Yârumdan ayrılalı
Ne yerum ne içerum.

7

Atı bağladum hana
Saman yiyicak saman
Hayde deduğum zaman
Gelürmisün benumlan.

8

Atmaca doğan olsam
Kapılarına konsam
Gece uyurken yâvrum
Düşeğunda bulunsam.

9

Ayuğunda kontura
Gelürsün dura dura
Ne yapayım sevduğum
Buban allahtan bula.

10

Ayuğunda yemeni
Ne yenidur ne yeni
İtun köpeğun gızı
Sen aldatiysun beni.

11

Ayuğunda yemeni
Yemeninun garası
Takacağum başuna
Sultan Neşat parası.

12

Ayşem ayşem aşmula
Goynı doli muşmula
Seni bağa vermedi
Nenen allahtan bula.

13

Azacuk yana döndi
Zıpganın bacakları
Gene akluma geldi
Havamun gucakları.

14

Bağçe başı düz olsun
Eküzlen de sürülür
Alduğun güzel olsun
Etmeksuz de durulur.

15

Bağçesinin dibinde
Sıra sıra zeytunluk
Hayde gidelum dedum
Ben çekemem yetimluk.

16

Bağçesinun dibinde
Sıra sıra gavunnar
Sen de aldattun beni
Yesin seni dağunnar.

17

Bağçesinde pırasa
Bu sevdaluk olmasa
Elüm allahun emri
Şu ayrıluk olmasa.

18

Bağçeye tiktum nari
Yaprakları pek sarı
Gören maşallah desun
Kimun var boyle yârı.

19

Balta vurdum ağaca
Gollarum aça aça
Yanar ağlarum seni
Almadun doğrı goca.

20

Başundaki çömberi
Ben bağlasam olmaz mı
Nenen sevduğu gadar
Ben de sevsem olmaz mı.

21

Başundaki çömberi
Ya dönberi dönberi
Uç gün oldı görmedum
Nerde galdın gel beri.

22

Başumdaki silecak
Söküldi tikilecek
İki memen arası
Beyazdur epilecak.

23

Belumdeki piçağum
Saldurmadur saldurma
Sevduğumi alana
Mevlam murat aldurma.

24

Belumde dirhem kuşak
Püskülleri yumuşak
Olayım sağa gurban
Türkü söyliyen uşak.

25

Ben aha gideyirum
İstamboldur durağum
Gız alamadum seni
Benum odur merağum.

26

Beni asger ettiler
Yemen isgelesine
Haves ettum sevduğum
Ha bu beyaz memene.

27

Ben çıkamam çıkamam
Portakalın dalına
Memelerun benzeyi
Cennet portakalına.

28

Ben gurbannar olayım
Seni veren rabbiye
Uzandum şalvarına
Davrandı gurebiye. [1]

---

[1] Bir nevi küçük balta.

29

Buldurcini vurdiler
Bi avuç ganı içün
Bi şefdali versana
Bubanun canı içün.

30

Cebumda altun saat
Binduğum gırmızı at
Sevdum da alamadum
Nası [1] olayim raat [2]

31

Çam dalı, kirez dalı
Aldım gucacuğuma
Gız gocanın adını
Yazdum piçacuğuma.

32

Çektiler kuramuzu
Attiler bizi hana
İşitti gülizarum
Ağladı yana yana.

33

Çıktum eruk beline
Sevdaluğum yerine
E gız gocan elürsa
Ben ğelurüm yerine.

34

Davulumun çomağı
Kirezdendur kirezden
Kitleme kapıları
Geleceğum birezden.

35

Dere akayi dere
Ben gideyim peşine
Güzel güzel gızların
Yanayim ateşine.

36

Dere giyinî çümen
E gız göründi memen
Görünürsa görünsün
Ben oni varu demem.

[1] Nasıl.
[2] Rahat.

37

Denize bak denize
Bak nası çalkaniyi
Merağumdan yüreğum
Gittukçe kabariyi.

38

Derin oba derindur
Bizum oba serindur
Derin oba gızları
Bizum evde gelindur.

39

Dört köşesin dört köşe
Usta yonduğu gibin
Yiyeyim seni pullım
Olup olduğun gibin .

40

Duman aldı dağları
Ben aldum yaylaları
Guşan e pullım guşan
Alduğum yüm bağları

41

Duman aldı dağları
Yittun ufağum yittun
Beni ne ağlayırsun
Ben asgere mi gittum.

42

Dumanlı derelere
Düştüm derin göllere
Benum âdetum nedur
Bakarum güzellere.

43

E kemencem kemencem
Zerdali dali misun
Meraklı çalayısun
Benden sevdali misun.

44

Elma attım alsana
Dönüp bağa baksana
İşmar etsem duyarlar
Gözlerumdan alsana.

45

Elma attım denize
Geliyi yüze yüze
Selam söyle reyize
Gızı göndersin bize.

46

Elundeki şemşiye
Yele gideyi yele
Ah benum garip yârum
Ben seni vermem ele.

47

Endum Hacıbeşire
Atımı arayırum
Dedi gelma içeri
Başımı tarayırum.

48

Eruğun çiçakları
Dalı yok budağı yok
Ha bu deli goğlumun
Senden geçeceği yok.

49

Ey piçağum piçağum
Ben seni satacağum
Ha bu köyün içinde
Ben bi gız alacağum.

50

Gece çıkdum dışarı
Sayarum yulduzları
Gelinlarun içinde
Çok severum gızları.

51

Gel çıkalum çıkalum
Karşudaki gulleye
Üç gün oldi görmedum
Nerde kaldun Hediye.

52

Gel gidelum e yavrum
Bizum vetene gadar
Geçmem senden ufağum
Elüp bitene gadar.

53

Geldi mayıs ayları
Donaniyi ormannar
Görmeyeli yârumi
Oldi hayli zamannar.

54

Geyindumda kuşandum
Ayva gibin sarardum
Üç günnük gelin iken
Gene beni sarardun.

55

Gonağun kapısında
Hanuma bak hanuma
Orda durmak sayılmaz
Yanuma gel yanuma.

56

Ha bu yalan dünyada
Yanarum iki şeye
Alma beni kuracı
Vuruldum Ayişeye.

57

Ha burası neresi
Maçka deyiler maçka
Yıprandıysa şalvarun
Alurum sağa başka.

58

Ha buradan aşağa
Yolum boğdalukdandur
Ben bu dertten elürsam
Bilun sevdalukdandur.

59

Ha buradan aşağa
Eniş gidelum eniş
Goydun beni savdaya
Sen durıyisin geniş.

60

Ha burdan ukarı
Yokuştur oturalum
Seversen beni yârum
Uzak uzak duralum.

61

Ha buranun ekini
Ne yiridur danesi
Epsem doyurur beni
Memenun bi danesi.

62

Hamsi koydum tavaya
Başladı oynamaya
Geldum baktum hamsi yok
Başladum ağlamaya.

63

Hayde gidelum dedum
Ben fena mı deyirum
Senunlan gonuşurken
Sandum şeker yiyirum.

64

Hayde gidelum dedum
Evden çağırıyirler
Tutma mememi dedi
Onlar ağriyirler.

65

Hayde gidelum yârum
biz bile duracağuk
Gavuştuk güle güle
Nası ayrılağuk.

66

Hey eyledum goyini
Maçga ormanlarına
Geçtun benden sevduğum
Taptun başgalarına.

67

İstambolda terziler
Tike tike bezdiler
Hayde gidelum yârum
Bizden şüfe sezdiler.

68

Gaça aldun sevduğum
Beluadaki guşağı
Sen nası gıracasun
Bu cilveli uşağı.

69

Gaça aldun sevduğum
Elundeki tepsiyi
Bu sene pahalıdur
Yiyemedum hapsiyi.

70

Garşıda dilberum var
Bağçede biberum var
Göz gördü goğul sevdi
Benum ne haberum var.

71

Garşıda ifteriluk
Serinluktur serinluk
At başuna çömberi
Gel ct bağa gelinluk.

72

Garşıda mezereler
Görünür oba gibin
Beyüdi memelerun
Oldı yemurta gibin.

73

Kayuğumun sereni
Duyamadım geleni
Aca nereye gorlar
Sevdaluktan eleni.

74

Kemencemun burgısı
Ağaştandur ağaştan
Ukardan dursun dedum
Sarılayım aşağdan.

75

Kememcem iki telden
Zilden öteyi zilden
Bi yol sarılsam gelin
O incecuk bellerden.

76

Kemencemun telleri
Bağursatır bağursak
Aca yâr işiturmi
Ha buradan çağursak.

77

Kemencemun üstine
Yaylan sürerum yaylan
Güninde gelemesam
Gece gelurum aylan.

78

Gonuştuğumuz yerde
Bitti pelit fidanı
Daha gonuşalum mi
Duyayirler insanı.

79

Köpri altında buzlar
Tüfeğumda yalduzlar
Gene geldi akluma
Tumbul memeli gızlar.

80

Köpri altında çiçak
Oraklan biçilecak
Yaptum bi yeni cöşme
Güzel gızlar içecak.

81

Köpriden geçeyikân
Köpri salladı beni
Seni urumun gızı
Sen aldadıy un beni.

82

Gucucuk piçağumlan
Açtum penceresini
Dişledum yanağını
Verdum ceremesini.

83

Martinum atılmayi
Pahalı satılmayi
Bu uzun gecelerde
Yalağuz yatılmayi.

84

Martinum omuzumda
Armalar boğazumda
Haçan uyandum baktum
Gül memeler ağzumda.

85

Martinumi yağladum
Omuzuma bağladum
Düştüm gızlar içine
Hegür hegür ağladum.

86

Martinumi yasladum
Yastuğumdan ukarı
Sevduğumun kolları
Aynı yaylanun karı.

87

Nası parlayi nası
Şarlının gonakları
Terledi da gızardı
Hava'mun yanakları.

88

Nere gidersun nere
Ben de gelcyim bile
E gız gel gonuşalum
Senunlan bile gene.

89

Saatumun kapağı
Gümuşdandur ğümuşdan
Sevdum da alamadum
Ne annadum bu işten.

90

Şüşman oğlu Mehemmet
Güzellere merakdur
Onun canını tutan
Gırmızı bi yanaktur.

91

Dumannar alçak alçak
Eneyi denizlere
Hem söyler de hem güler
Olayim o gözlere.

92

Tüfeğum burma burma
Gız yol istinde durma
Alu kaçarum seni
Bağa bahane bulma.

93

Türkü söyleyeceğum
Ben utana utana
Akşamdan geleceğum
Yârum senun odana.

94

Türkülerim eyi mi
Daha söyleyeyim mi
İşmar eyle ey hanum
Yanuna geleyim mi?

95

Tütün kesemun dibi
Gadifedur gadife
Benum iki sevdam var
Birisi de Fadime.

96

Ufak piçacuğumlan
Yaracağum çömeni
Elum sığacak gadar
Göster bağa memeni.

97

Uzaktan görüniyi
Gonak pencereleri
Sen kime ediyisun
Yârum o cilveleri.

98

Uzaktan işitirum
Keçilerun çanğuni
Gel biraz gonuşalum
Gitsun yürek yanguni.

99

Ya baksana baksana
Yıprandı yelecuğum
Ayıp görmeyin bağa
Meraklı yürecuğum.

100

Yak ateşi ateşi
Gız ışıklesun oda
Bağa ne lazım idi
Boyle belalı sevda.

101

Yaptım çam odunnarı
Güneşte kuruyacak
Gız nenene ben dedum
Seni bağa verecak.

102

Yayla cümeni garlar
Su olur da akarlar
Şindi gonuşmayalum
Gizlenurda bakarlar.

103

Yaylanun çümenueri
Benum gatırum içün
Alçak bağla şalvarı
Benum hatırum ıçün.

104

Yaylanun çümenneri
Serin esiyi serin
Salladun bellerini
Eldürdun beni gelin.

105

Yaylanun çümeninde
Peri bağirur peri
Gar yağdıda kapattı
Gonuştuğumuz yeri.

106

Yaylanun çümeninde
Yukladum atlarumi
Girsem yârun goynına
Alsam muratlarumı.

107

Yayla yolları daşlı
Gelberi sarı saşlı
Ben seni her görende
Niçün gözlerun yaşlı.

108

Yaz gelende açılur
Dağlarım çıçakları
Sevdi biribirini
Dağun yiyecekleri.

ANADOLU'DA BOZKURT

II

BOZKURT, SARRAKURT, KARRALARKURT, YALLI KURT

I Muallim İsmail Hakki Bey dedi ki: Bizde (Halfetide) Al basan Loğusa kadınların yastığı altında bir parça kurt derisi bulundurmak âdettir.

II. Nizibin garbinde bir çıplak tepe vardır. Buna (Kurt baba) tepesi ismi verilir.

18/10/930 tarihinde Akçakent köyü bekçisi İbrahim ile bu tepenin altından geçiyorduk. Bekçi İbrahim dedi ki:

Bu dağa (Kurt baba) dağı derler. Bu dağda kırk in vardır ve her inde bir kurt vardır ama bu kurtların bir babası varmış, bu kurt babası senede bir davar yermiş. Kurt babaya kimse kurşun atamaz, o kurtların evliyasıdır, atan çarpılır, küküm [1] kalır.

III. 21/10/930 da Nizibin Orul köyünde Türkmen aşiretinin Karaşihli bölüğünden köyün muhtarı Hacı efendi dedi ki:

— Ben küçük iken anam kurdun böbreği ile yüreğini yedirmiş; onun için ben şimdi memesi şişen davarın memesine elimi sürünce davarın memesi hemen geçer.

IV. İdris kâhya neler dedi: [2] 23/10/930 tarihinde Akçaköyde İdris kâhya ile görüşürken söz kurda intikal etti, mumaileyh birinci makalemdeki maddeleri tastik ettikten sonra:

«BU İŞTE ENİĞİNİ YİYEN KURT LAZIM.»

Cümlesini kullandı, bu darbı-

109

Yesun seni dağunlar
Saşlarun yumuşağı
Hiç geçer mi galbundan
Alsam ha o uşağı.

110

Yükledum gayığumi
Giderum Kiresine
Var midur benum gibin
Yanan bi danesine.

111

Yütürdüm bulamadum
Zıgar ağuzluğumi
Yâr senden alamadum
Dünya havesluğumi.

Mehmet Halit

F. B. D. İstanbul M. Kâtibi Umumisi İlim Encümeni âzasından

[1] **KÜKÜM:** Yetim ve kimsesiz demektir.

[2] **İdris Kâhya:** Nizjp kazasının Akçaköyünde sakin (97) yaşında Barak aşiretinin Torunzade bölüğü reisidir ve hâlâ dinç ve gürbüz bir zattır.

mesel yiğit insanların fedakârlığına misal olarak kullanılmaktadır. Muhterem ihtiyar devam etti.

Çakal eniği kurt olmaz
Aslı kurt olmak gerek.

Bundan sonra da dedi ki:

Benden selam eyle şol iskân başı
Ol bedir uşağı kurtlr yoldaşı

Bu türkü Barak aşiretinden (Kul Sait) isminde birinindir. Aramızda neş'eli bir görüşme devam ederken koca ihtiyar ansızın şu hikâyeye başladı.

Bozkurt hikâyesini seyliyen İdris Kâhya

«KURDUN TÜYÜ AZRAİL TÜYÜDÜR» Bu da kurdumuza layık olan dehşeti temin etti. Bu sırada ihtiyarın hatırına bir türkü geldi :

V. Bozkurdun biri kocamış. Uğradığı davarın çobanları tarafından artık kovulmağa başlamış. Böyle, böyle aç kalmış Nihayet kahretmiş, bir

tepenin başına çıkmış, ağlamağa ulumağa başlamış.

Bunun sesini duyan bir kurt imdadına vetişmiş, ona:

— Ne var kurt kardeş, derdin ne?

Demiş. İhtiyar kurt ağlaya, ağlaya derdini anlatmağa başlamış:

— Açlıktan öleceğim, ihtiyarım, çobanlar beni ağıldan kovuyor, halim nolacak? İmdada gelen kurt ihtiyara acımış. Arkamdan gel, seni doyurayım, bana dua et demiş Bu söze memnun kalan ihtiyar kurt hemşerisinden şüphelenmiş ve sormuş:

— Senin cinsin, soyun ne? demiş. Yardımcı kurt « Benim cinsim (Sarra) dır, diyinceBozkurt ona: « Haydi git, sen beni doyuramazsın»diye yapılacak bu iyiliği kabul etmemiş.

Dönmüş gene ulumağa başlamış. Bunun üzerine ikinci bir kurt gelmış, oda «Gel demiş. Bozkurt onun da aslını sormuş:

— Benim aslım (Karralar) soyu

İhtiyar kurt bunu dahi reddederek ulumağa devam etmiş

Aradan epeyce bir zaman geçince üçüncü bir kurt daha gelmiş, iyilik teklif etmiş. İhtiyar kurt bunun da aslını,neslini sormuş. Kurt cevap vermış:

— Benim aslıma BOZKURT derler...

Yola koyulmuşlar Önlerine bir at sürüsü çıkmış, sürüyü geçerlerken ihtiyar kurt sarra soyu olsaydı atlara kıyardı. Yürümüşler daha ilerde önlerine iki merkep çıkmış, onu da geçerken ihtiyar kurt gene mırıldanmış: Karralar soyu olsaydı bana pis eşek eti yedirirdi. Biraz ilerde bir sürüye raslamışlar. Genç Bozkurt bir kuzu, bir de koç boğazlıyarak ihtiyara getirmiş

İşte sana iki ziyafet. Biri körpe, biri üveç. Hangisini seversen onu aç.

* * *

Kısmen aynen zapta çalıştığım bu hikâyeyi İdris Kâhya ikmal ettikten sonra ilave etti.

— Bozkurt yiğit olur. Bundan başka bir örnek daha vardır. Bu pis kurdu çölde araplar yer. Bu kurdun adına YALLIKURT derler.

Görüyoruz ki KURT Barak aşireti arasında da yüksek ve asil bir mevki sahibi olarak yaşıyor ve yaşatılıyor.

27/10/930 Nizip

A. Riza

H. B. D. Gazi Ayintap Muhabiri

ÖMER TÜRKÜSÜ

Göke baktım kamer yok
Köye baktım Ömer yok
Günler aylar geçiyor
Ömerimden haber yok.

Ömer midir her Ömer
Sevgilimdir er Ömer
Evin, köyün ağlıyor
Gel postunu ser Ömer.

Ömer yeter çok dördün
Başıma dertler ördün
Sen de köyün imamı
Bir nikâhı çok gördün.

Dünyam oldu bana dar
Gitti gelmez daha yâr
Kınamayın komşular
Ömerimde gözüm var.

Nice yıldır özlerim
Ömer seni gözlerim
Yumulmadı bir gece
Kirpiklerim gözlerim.

Nişanlandım diyerek
Sevinirken o melek
Uçuverdi kaygısız
Yiyemedim bir börek.

Ömer nerde ay dede
Başım düştü vay dede
Ömerimi gel yolla
Hatırımı say dede.

Dağda kaldı davarım
Ömer seni ararım
Sarılmadık bir gece
İşte buna yanarım.

Kirişte hep kulağım
Nerde benim ulağım
Muradıma ermedim
Ah talisiz duvağım.

Kuzu meler sayada
Sesin inler kayada
Vefasızmış darıldım
Yıldıza da aya da.

Ey mandıra mandıra
Çobanını var ara
Arslan Ömer gideli
Kurtlar üştü davara.

Değneğini alamam
Kavalını çalamam
Bu illiksiz yerlerde
Ömer sensiz kalamam.

Dağlar, taşlar, ırmaklar
Kırlangıçlar isaklar
Altın saçlı başaklar
Ömer seni sayıklar.

Ömer nurdan bir sabah
Kırk bir buçuk maşallah
Onu candan severim
Ne ayıptır ne günah.

Ömerimdi kara gül
Ben de sarı bir bülbül
Oldu yiğit Ömerim
Gözlerime ah sümbül.

Issız kaldı dağlarım
Irmak olur çağlarım
Sen gideli ben her gün
Öksüz öksüz ağlarım.

Köyde düşman çok Ömer
Dertten anlar yok Ömer
Ben de candan usandım
Yaydan çıktı ok Ömer.

Bahar geçti bilmedim
Göz yaşımı silmedim
Sen gideli tasamdan
Bir ilmecik ilmedim.

Bacın çaldı yoğurdu
Gebe börek yuğurdu
Durma çabuk gel Ömer
Gökmen inek doğurdu.

Kara kedin karardı
Gene sevdam kabardı
Goğsüm benim hiç sorma
Ayva gibi sarardı.

***

YAĞMUR DUASI

ÇÖMÇE GELİN

Geçen seneki seyahatim esnasında « Çömçe gelin », «Kepçe Kadın » ve « Çullu Kadın » gibi muhtelif isimler taşıyan ve Anadolu çocukları arasında pek maruf olan bir merasim - ki bugün yalnız oyun halinde muhafaza edilmektedir - dikkatimi celbetmişti. Buna dair öğrenebildiklerimden « H.B.D. İstanbul Merkezi » ne takdim ettiğim « Rapor » da bahsetmiştim. (Türk Halk Bilgisine ait maddeler, IV. sah. 12—14)

Bu âdet — merasimin G. Ayintap vilâyetinde de çocuklar arasında pek maruf bir oyun olduğunu bu sene yaptığımız seyahatte öğrendim. GaziAyintap havalisinde, bilhassa Suriye hududuna yakın yerlerde, buna « Gelin Gok » da derler ve oyun esnasında çocuklar :

« Gelin Gok, Gelin Gok,
Vermiyene gok ! »

Gazi Ayintapda yağmur duası merasimi

diye bağırırlar. Oyun esnasında söylenen türkü (dua) ların da aşağı yukarı geçen sene kaydettiğim türkülerin aynı olduğu anlaşıldı. Mamafih bazı köylerde bunun başka şekilleri de olduğu görülmektedir. Bunlardan biri şudur :

Yaz yağmuru yalancı
Gâvur kızı dilenci
Bir buğdayı beş etmiş
Altmış kazan aş ıtmiş
Ver Allahım, ver
Yağmur ile sel,
Koç koyun kurban
Göbekli harman !

Gazi Ayintnpda yağmur duası merasimi

Çömçe Gelin ne ister
Çömçe Gelin su ister
Ver Allahım ver
Yağmur ile sel !
Koç koyun kurban,
Göbekli harman !

(G. Ayintap. 29 temmuz 330 dellâl başı Hacı Ahmet Ağa)

Bu âdet Suriye araplarında da vardır. Buna onlar « ام الغيث » derler. Oyun geceleri yapılır. Türklerde olduğu gibi icra

olunur. Mamafih bunlarda 15,16 yaşlarındaki kızlar da iştirak ederlermiş. Bu oyun -merasimde arapların söyledikleai dua - türkü şudur :

ام‌الغيث غيثنا غيثنا (١)
بلليـ شيث راعنا راعنا
حسنه اعرقلو سنتين ميرزق (مارزق؟)
الحنطـ (الحنطه؟) طول الباب
والشعير مالو (له؟) حساب
الطامـين بطاسه
ام ـدول رادسه ...

Bu âdetteki « Kadın kuklası » Şamanî türklerin panteonuna dahil olan « Tös » lerden bazılarına çok benziyorsa da Anadolu türklerinden başka türklerde buna benziyen bir merasime tesadüf edilmiyor. Galiba bu âdet ileri Asyanın pek eski yerli zürra bir kavminden kalma bir âdet olsa gerek. Bu âdete dair bütün Anadolu, Suriye, Irak ve Azerbaycan âdetleri toplanırsa ihtimal ki bu merasimin eski dinî şekli tayin edilebilir.

Abdülkadir

H. B. D. İlim Encümeni âzasından

(1) Bu malûmatı Telbeşar'da Demâlhalı Hamdu Ağadan öğrendim. Şayanı teessüftür ki türkünün metnini iyi tesbit edemediğim anlaşıldı. Mahalli arkadaşlardan bunun tashihini rica ederim.

HALK FRANSIZCASINDAN YAZI VE EDEBİYAT FRANSIZCASINA DOĞRU

Memleketimizde epeyce mazisi olan millî dil hareketi, şu son yıllarda kuvvetlenmeğe başladı. Yeni harflerin altında pek iyi görünmiyen « Osmanlıca » nın Türk fonetiğine uymıyan terkiplerini, kelimelerini halk türkçesindeki karşılıklarila değiştirmeğe doğru bir uyanış görüyoruz. Elinde kalem bulunan her Türk, yabancı kelimeyi yazarken tereddüt ediyor ve hemen kendi öz konuşmasındaki mukabilini arıyor. İlim işlerile uğraşanlar, kendi sahalarındaki istilah ve tabirleri değiştirmeğe çalışıyorlar. Böyle bir vaziyet karşısında, başka bir memleketin aynı neviden vaziyetini araştırmak faydasız olmasa gerektir

İlk görüşte halk dili ile resmî dil arasında bariz bir ayrılığın yalnız bize mahsus olduğu akla gelebilir. Gerçekten bizim dilimizdir ki, muhtelif fena tesirler altında normal ilerleyişini takip edemedi ve melez bir hale geldi. Bidaenaleyh bu gün onu düzeltmek istiyoruz. Böyle bir düşünce yanlış değildir. Bununla beraber, her sahada olduğu gibi lisanda da halka doğru gidişin muasır bir ce

reyan olduğunu inkâr etmemelidir Şüphesiz bizim lisanımızın hali apayrı bir mese ledir, başka lisanlarla ne bir mukayese, ne de bir mümaselet doğru olamaz. Klasiklik itibarile Baki'ye tekabül eden Korneyi dil itibarile bazı tabirlerden sarfınazar-bu gün bile benimsemiyecek bir fransız yoktur, halbuki, mesela Baki, hatta Nedim öyle midir ? Fakat bizim anlatmak istediğimiz nokta bu değildir: eğer bu günkü fransızcada halka doğru bir gidiş varsa ve bu yürüyüş bir takım eserler veriyorsa, böyle bir lüzum bu günkü türkçe için evleviyetle kendini gösterir

On yedinci asır Fransız muharrirleri, mahallî lehçeleri, halkın kendi konuşmasını göz önüne aldıkları zaman, kendi yazı lisanlarına nazaran onların çok zengin olduklarını söyliyorlar. Hele Volter açıkça diyordı ki Fransızcamızın fakirliği patvualara rağbetsizlikten ileri gelmektedir. O zamandanberidir ki bir taraftan fransızcanın vahdeti, lehçelerin zevali aleyhine teessüs ederken, diğer taraftan daşra muharrirlerinin getirdikleri yeni kuvvet ve anasırla da kuvvetlenmeğe başladı. Bu gün bile Fransa'da bulunan edebî teşekküller ara sında görülen «Daşralı muharrirler Cemiyeti» faaliyet ve neşriyatında, bu noktayı kendisine başlıca hedef ediniyor. Halk tiplerini, halk hayatının çizgilerini göstermek, az ve çok onları canlı muhitlerile, ifade edildiği kelimelerle yaşatmak dem ktir Bu vesile ile yazı - edebiyat - dilinin halk dilinden aldığı yardım cidden mühim ve bereketlidir. Son bir iki senede halk fransızcasından yazı ve edebiyat frnsızcasına giren kelimlerden ve ifade tarzlarından bir kaçını bir araya getiren ve bu suretle aradaki tesiri göstermeğe çalışan muharrir Clément Vautel'in şu cümlesine bakınız:

«*Ses aduersaires s'étant, dégonflés et ayant passé la main, u. Tardieu, qui a du cran, les a laissé tomber et'a ressaisie le leviers de commande su le signe de la bonne humeur en réalisant que la France à la page veut être contrâlee par un gouvernement un peu là.*» [1]

Halk dilile edebiyatı karşılaştırmak, birinden diğerine

[1] Le journal N: 13693.
Yeni kelime ve ifadeler altı çizili olanlardır.

unsur ve malzeme kazandırmak istiyen muharrir, bu işde yalnız bir hatadan çekinmelidir: sun'iliğe düşmemek, hafif veya kuvvetli bir istinat noktası bulduktan sonra gelişigüzel kelime uydurmak, hatta bu kelimeyi halka mal etmek - bizde ekseriya vakı olduğu gibi- çok yanlış ve faydasızdır. Hayatta görülen ve yaşıyan her şeye,lisan kendi sevki tabiisile bir isim verir. Eğer vermemiş ise tabiatı zorlamıyalım. Son günlerde yevmî bir fransızca gazete bir an et açtı, «sözlü filimi görüp işitmek»e mahsus bir kelime bulunmasını istedi. Gelen cevaplarda hep şahsî mantıkla uydurulmuş elli kadar kelime görülüyor. [1] Edebî bir mecmuada bu neviden işleri acı bir surette tenkid eden A. Thérive, yazısının sonunda: «dil, tamamen keyfî olan bir teşekkül değildir, fantazi ile tanzim edilmekten uzaktır ... Dil bilgisi cehaletine ilave edilen bu iddiacılık ve pantizm, bu günkü fransızcanın muztarip olduğu fenalıkları yaratmıştır.» [2] demektedir: O halde halk dilinden resmî yazı ve edebiyat dilini faydalandırmak, şahsî mantık oyunlarından uzak müşahedelerin neticesine bağlıdır. Hayatın yeni icaplarına, muhtelif bilgi dallarının doğuşuna ve yükselişine göre halk muhitinde kendiliğinden yeni kelimeler, yeni tabirler doğar. Müşahede, bunları olduğu gibi gösterecektir. Bu fikri fransızcada tatbika lüzum gören A. Therive, buna,Bordo'da «Tramvay memuru» karşılığı olarak «Traminat» kelimesinin doğuşunu misal olarak gösteriyor ve hemen bütün fransızlar tarafından kullanılmasını istiyor. Gene aynı muharrır Fransız halkı arasında gazete satılan küçük kulubelere «aubette» denirken aynı manada aslı Türkçe olan «kiosque» (köşk) kelimesinin nedense kullanılışına hayret ederek evvelkisi ile değiştirilmesini ileri sürüyor.

André Therive'in fransızca için müdafaa ettiği bu nokta bizdeki dil işlerinde ne derece mühimdir? Bizim buradaki maksadımız, buna cevap vermekten ziyade yalnız, fransızca gibi kemalini bulmuş ve normal bir surette yükselmiş bir lisanın

[1] Teklif edilen kelimelerden bazıları: Cinouir, phonorer, photouir, Ouivoir... gibi.

[2] Les nouvelles littéraires, Anne 1930. No. 389

bile, halk dilinden vakıt vakıt aldığı tesiri ve bu tesire olan ihtiyacı göstermektir. Bu göstermeden çıkacak faydayı düşünmeği, Dernekçilere bırakiyoruz. İlave edilecek iki nokta var: Anadolu'yu tarayan ve kelime müşahedesi yapan Dernekçiler, Andre Thérive'nin pek haklı olarak dediği gibi, kelime uydurmamalı ve bulduklarına mantık karıştırmamalıdırlar. Sonra bulunan kelime ve ifadenin resmî türkçeye kat'î geçişi, türkçeyi elinde bulunduran bir zabıtanın kararile olmalıdır. Birinci noktayı tamamlamak için iki hatıramı kaydedeyim:

Geçenlerde Sıvas'ta Eğin'den gelen bir memurun halk türkçesi alakasile defterine yazdığı kelimeler arasında « üstünek» kelimesini gördüm Bu kelime Eğin'de « manto » mukabili olarak kadınlar arasında kullanılıyormuş. Eğer hakikaten halkın maşerî mahsulu ise kelimeyi hemen yaymalıyız. Bir ruhiyat hocası talebesine verdtği notlarda «hafıza» mukabili olarak «Bellek» kelimesini kullandı. Filhakika bu kelime halk içinde tabiî ve yaşıyan bir mahsuldür. «Köşk»ün fransızcadan atılmasını ve yerine fransızcasının ikamesini istiyen muharririn hattı hareketini takip etmek bu gibi müşahedeye dayanan noktalarda bizim için çok zaruridir.

ikinci noktaya gelince, bu lisanımızın inzıbatı için ezzemdir. Fransa'da bu işi akademi görüyor, icap ettikçe daşralı muharrirler tarafından yazı diline sokulan kelimeleri, umumî fıransızcaya giren yeni unsurları sıkı bir mürakabeye tabi tutuyor, neticede bahsi geçen kelime ve tabir akademi lugatına giriyor veya girmiyor. Bu neviden olarak mesela « chic » ve « Midinette » kelimelerini zikredelim, iki sene kadar evvel bu kelimeleri münakaşa eden akademi evvelkisini kabul etmiş, ikincisini etmemiştir. [1]

Bu neviden bir inzibatın hassatan türkçe için lüzumu sugötürmez bir hakikattir.

Nihayet bu umumî işaretleri bir sonuncu ile bağlıyalım: Halk dili ve resmî yazı lisanı

[1] Fransa'da bilhassa Sein mıntakasında genç kadın amelelere " Midinette " deniyor. Akademinin bu kelimeyi reddetmesi üzerine cereyan eden şu vaka garip olduğu kadar manalıdır. Kadın amaleler akademi âzasını temsilen yaptıkları mankenleri hicviyeler terennüm ederek Sein nehrine atmışlardır.

Halk Bilgisi Derneği İlim Endümeni 13 Teşrinisani 930 tarihine müsadif perşembe günü saat on altıda Türkiyat Enstitüsünde sekizinci içtimaını akdetti. Profesör Köprülüzade Fuat Bey tarafından riyaset edilen içtimada encümen âzasından Raife Hakkı Hanımla Caferoğlu Ahmet, Abdülkadir ve Mehmet Halit Beyler bulundular.

Ruzname mucibince evvela Abdülkadir Bay, Dernek namına bu sene Gazi Ayintap vilayetinde yapılan tetkikatın bütün ilmî neticelerini mufassalan anlattı, toplanan malzemenin mahiyet ve kıymeti hakkında malumat verdi. Bu malumatın bazı noktaları üzerinde durularak fikir müdavelesi yapıldı ve seyahat esnasında alınan resimler tetkik olundu.

Bunu müteakip ruznamenin ikinci maddesine geçilerek, Derneğin Gazi Ayintap Muhabiri Ali Riza Beyin 1928 senesinde Toros dağlarındaki Türk aşiretleri arasında yaptığı seyahate müteallik notları hakkında Mehmet Halit Beyin mütalealari dinlendi. Bulgar, Ala, Kozan dağlarında yapılan seyahatte Türk aşiretlerinin yaşıyışlarına ait hususat ile birlikte bazı tarihî ve coğrafî malumatın da tespit edildiği görüldü ve bunlar tayyedilmek suretile seyahat notlarının neşrolunmak üzere Derneğin İstanbul Merkezi Kâtibi Umumiliğine tevdii kararlaştırıldı.

Raife Hakkı Hanım, Anadolu Türk Halk Bilgisine dair hazırladığı kitabiyatı İstanbul Merkezi Kâtibi Umumiliğine verdiğini bildirdi.

Mehmet Halit Bey, çoktan-

---

arasındaki bu münasebetin vasıtası, bizde yapıldığı gibi yalnız kelime toplamaktan ibaret değildir. Bunların hayata atılması, işlenmesi gerektir, bilahara kelime için yaşama hakkı ve seçiliş kendiliğinden olacaktır. Fransa'da daşralı muharrirlerin bu itibarla oynadığı rol çok mühimdir Aynı düşünceyi Anadolu'da bulunan kalem sahiplerinde görmek, temiz türkçeye doğru en müessir, en canlı hareket olabilir.

15. 9. 930

Ahmet Halil
H. B. D. âzasından

SAFRANBOLU'DA YÜRÜK DÜĞÜNLERİ

Perşembe günü iki davul, iki kemancı, iki zurnacı, iki köçek, oğlan evinin kapısına gelir. Çalgıcılar çalar, köçekler oynarlar, oğlan evinden herkes çalgıcılara bahşışlar verir. Cuma, cumartesi, pazar günleri de aynı ahenk devam eder.

---

beri meşgul olduğu mutasavvıf halk şairi Kemal Ümmî'nin son zamanlarda iki divanını daha elde ettiğini söyledi. Biri tetkik heyetince Gazi Ayintap'tan getirilen, diğeri, Zonguldak'ta muallim Vahit Bey tarafından gönderilen bu divanlarla, İstanbul kütüpanelerinde mevcut Kemal Ümmî divanları arasındaki farkı izak etti.

Halk Bilgisi sahasında çalışanların mesailerini takip ve vasıl oldukları bazı yeni neticeleri münakaşa etmek üzere İlim Encümeni reisinin idaresi altında Dernek âzasının iştirakile muayyen zamanlarda ilmî içtimalar tertibi, İstanbul Mümessillik Heyeti namına Mehmet Halit Bey tarafından teklif olundu ve bu teklif müttefikan kabul edilerek encümen içtimaına nihayet verildi.

[Baş tarafı on üçüncü nushada]

Eflani günü [1] gecesi, oğlan evinde helva basılır. Helvaya çukuşanların[2] para dürtmesi lazımdır. Helvada biriken paralar düğüne sarfedilir. O gece eğlenceler tertip edilir, oyunlar çıkarılır, bulmacalar açılır, yüzük oynanır, çengi ve köçekler de sabaha kadar oynatılır.

* * *

Salı günü sabahı, oğlan evine mensup kadınlar, kız evine «Baş kınası» yakmak için davulcularla, zurnacılar ve köçeklerle beraber giderler. Baş kınasını sadece oğlan evinin kadınları yakar. Kına yakılırken cemaat derin bir sükûnet içinde dinî ilâhileri dinler:

Kâbeye varan hacı olur
Başında altun tacı olur
Hep melekler duacı olur
Canım kâbe varsam sana
Güzel kâbem varsam sana.

Kâbenin üçtür kapısı
Miskü amberdir kokusu
Ehli imandır hepisi
Canım kâbe varsam sana
Güzel kâbem varsam sana.

[1] Eflani: Pazartesi günü, Eflani Nahiyesinin pazar günü.

[2] Çokuşmak: topluca sofra başında oturmak.

Şamda deve katar katar [1]
Ayakları kuma batar
Emir hacı katar çeker [2]
Canım kâbe varsam sana
Güzel kâbem varsam sana.

* *

Hedi seninle Şama gidelim
Şamda olan develeri güdelim
Camii Ümeyyede namaz kılalım
Ne güzel camidir Camii Ümeyye.

Hay neye ne distur [3] onun nakışı
Üç yüz penceresi kıbleye karşı
Çıkar melekleri seyreder arşı
Ne güzel camidir camii Ümeyye.

Üç minaresi var birisi kısa
Seksen bin merdiveni var çık basa basa
Onda namaz kılan Hazreti Musa
Ne güzel camidir Camii Ümeyye.

Camiye yakındır Şamın evleri
İçindedir ağaları beyleri
Onda namaz kılan Şamın beyleri
Ne güzel camidir camii Ümeyye

Baş kınası yakılınca oğlan evinden gelen kafile gene davulcularla, köçeklerle birlikte köylerine dönerler.

*
* *

Oğlan evinde salı günü akşama kadar çalgıcılar çalar, köcekler oynar. Oğlan evi gençleri de bu ahenk arasında «Dibek»te buğday döverler. Onun için bu merasime «Dibek döğme» günü denir. Köy delikanlıları o gün, oğlan evine dağlardan birer yük odun, komşu kadınları da kendi kudretleri nisbetinde un getirirler.

Düğün bu günden itibaren oğlan evinin değil, köyün düğünü olur. Köylüler, diğer köylülere mahcup olmamak için düğünün köyün şerefile mütenasip olmasına çok itina edilir.

Dibek günü bir taraftan buğday dövülürken , diğer taraftan da civar divanların [1] düğüne davetli oldukları korucular marifetile haber verilir.[2] « Divan kâhyaları » na mektep önünde ahaliye düğün olan köyün ismile , düğün sahibinin lakabı bağırtılır. Kâhya « filan oğlu filan gilin düğününe buyurun edilmiş olduklarını » [3] yüksek sesle bildirir . Hususî olarak davetlenmesi icap edenlere de köy korucusu ile birer tezkere gönderilir.

Salı günü akşamı düğüne davetli olan köylüler silah ata ata düğün olan köye gelirler . Zurnacılarla davulcular ve köçekler ve düğün sahibi köyün delikanlılarile birlikte misafirleri karşılarlar , atlarını alıp

[1] Katar: yüz tane.
[2] Emir hacı: Deve sahipleri.
[3] Distur: Nida edatıdır, burade ne güzel manasına kullanılmıştır.

[1] Divan: köy, her oba bir divan teşkil eder.
[2[Korucu: köy bekçisi, bunlara Divan kâhyası da denir.
[3] Gil: oğul, zade.

gezdirerek misafirlerin konaklıyacakları evin damına bağlarlar. Burada davetli olan her köye ayrı ayrı konak hazırlanır, zira her salı akşamı her oba kendi köyüne tahsis edilen konakta konaklamağa mecburdur, sair köylerden bilişleri de olsa yalnız bir selam vermekle iktifa edilir, yabancı bir köyün konakladığı evdeki eğlencelere de iştirâk edemezler, ederlerse ayıp sayılır.

Davetliler düğün evine getirdikleri hediyelerle düğün sahibinin yüzünü güldürürler. Hediyeler arasında öküz, manda, koç bulunduğu gibi, Sıvaî, kutnu, Alaca topu, üsttefe de bulunur. Hassatan bu eşya arasında süslü çıkınlar içinde sandıklı altınlarla beşibiryerdeler bulunur

Köylüler hediyeyi biri birinden üstün getirmek için âdeta yekdiğerile müsabaka ederler. Bu suretle sekiz gün süren düğün masrafı tamamen kapatıldıktan maada güveye de yeni bir ev eşyası kalmış olur.

Köylüler ananavî bir itiyat tesirile hassatan Yürük köyünde, Hacılar obasında, İlbarit de, Kadı bügünde, Konaride Kara koyunluda, Bostan bugünde, Davut obasında kasabalılara biraz nahoş vaziyet takındıkları için kız alıp vermek itiyadında değildirler, obalar bir birlerile kız alıp verdikleri halde kasabalılar la böyle bir münasebette bulunmaktan içtinap ederlerdi.

Köylerin bir birlerile olan evlenme akitleri Safranbolu'da âdeta her köyü diğer köye sıhrî aile bağları ile bağlamış bulunmaktadır.

Son zamana kadar devam eden bu hal eski merasimin eşkâle tabi itiyadlarını tamamile ortadan kaldırmış gibidir. Yalnız Yürük köyü ile Hcılar obası bu hususiyetini kısmen muhafaza etmekte kendi kızlarını kendi köylüsü ile civar divanlara satmaktadırlar.

Bunu Yürüklüler:

«Biz Horasandan geldik. Kasabalılar yerlidir. Onun için kız vermeyiz diyerek izah ederler.»

Yürüklüler kaza haricine de kız satmazlar. Bu âdeti halk şarkıları daha vuzuhla ifade etmektedir.

Ev üstüne ev yapman[1] ev batar gider.
Gurbet ele kız satman kız yüter gider
Anayı babayı terkeder gider
Gurbet yaman allah ben duramayom
Gurbetlik güç anam eğlenemeyom.

[1] Ev üstüne ev yapman: bir evliye evli iken kız vermeyin demektir.

Salı günü akşamı misafirler oğlan evi tarafından ayrı, ayrı ağırlanırlar Salı gecesi yatsıdan sonra gene eğlentiler başlar. Her köylü kendi konağında sabaha kadar eğlenir.

***

Çarşamba günü köyün en büyük harmanında güreş kurulur, yer intihabında ağalar yukarı, ağaların küçükleri ağaladan aşağı, delikanlılar da kendilerine tahsis edilen yere otururlar.

Konaklarda ayrı olarak konaklayıp biribirinin eğlencelerine iştirak etmiyen divanlar güreş kurulan harmanda yaş tertibine riayet etmek şartile karışık ve birleşik olarak oturmaları lâzımdır. Bir delikanlı ağaların yanına sellemehüsselam giremez Böyle giren delikanlılar affedilmez bir saygısızlık yapmış demek olur ve köylünün itabına maruz kalır. Buna mukbil ihtiyarlar da gençlerin her türlü eğlencelerini meşru görürler.

Bir (uslu) sebepsiz olarak geçlerin arasına giremez. Bu da aynı derecede saygısızlık olur.

Pehlivanlar güreşe çıkacakları zaman kıspet giymezler. Yerli kumaşlardan kısa bir pantalon giyerler, yağ sürünmezler. Pehlivanlar dizi halinde meydana çıkarlar ve doğruca ihtiyarların bulunduğu yere gelir, hürmetle ağaların önünde dururlar Ağaların en ihtiyarı güreşe nezaret eder ve güreşe tutuşacak olan pehlivanların sırtını birer birer okşıyarak güreşe müsaade verdiğini bu okşama ile ima eder. Bu esnada her köyün en ileri gelen ağası kendi köyünün pehlivanının yanına gider ve pehlivanının yenindan [1] tutarak dilediği köyün pehlivani ile güreş tuttururur. Güreş esnasında ağalar aralarında baş(bahis) tutuşurlar. Basta kaybeden ağa baş tutuştuğu köyün düğün evinde hazır bulunanlarına bir zıyafet verir. Güreş akşama kadar devam eder. Baş alan pehlivana inek ve yahut bir koç hediye olarak dügün evi tarafından peşkeşlenir [2]

***

Çarşamba akşamı oğlan evi misafirlerini gene konakladıkları konaklarda yemekler. O akşam güvey de sadıcı beraberinde olduğu halde misafir köylülerle birlikte (çıra) ve meşalelerle (namazlığa) yatsuya gidilir. [3]

---

[1] Yen: kolundan.

[2] Peşkeşlenmek: hak mukabilinde hediye.

[3] Namazlık: köyün haricinde geniş bir meydanlıktır.

Yatsuya ihtiyarlar önde güvey alayın ortasında gider. Sadıçta güveyinin daima sağında bulunur. [1]

Yatsıdan dönüşte köyün hatibi güveyin eline kına yakar ve o akşam kına yakıldıktan sonra güveyi erkenden yatırırlar.

Kızın bulunduğu köyde de aynı zamanda kızın eline ve ayağına kına yakılır. Oğlan evi kadınlarile kız evi kadınları bu merasimde bulunurlar. Kına yakılırken düğün evindeki kadınlar hep bir ağızdan:

Baban pazara vardı mı
Mestin papucun aldı mı
Bu da kızımın dedi mi
Kadınım kınan kutlu olson
Şunda dirliğin tatlı olsun.

—

Sen bu evlere gelmezsin
Evvelki gibi olmazsın
Mendilden ekmek almazsın
Kadınım kınan kutlu olsun
Şunda dirliğin [2] tatlı olsun.

—

Babanın öküzü beştir
Kızların emeği hiçtir
Kadınım kınan kntlu olsun
Şunda dirliğin tatlı olsun.

Kız kına yakılırken yapma cıktan ağlar, yaslı gibi görünür. Kızı da o akşam erkenden güvey gibi yatırırlar.

Misafir kadınlar sabaha kadar türkü söylerler, mani okurlar, deyiş ederler. Çengi oynatırlart,.

Perşembe sabahı (seymen) ve (dünürşü) [1] ler alayı gelini almağa gelmeden evvel konu komşu hamama davet edilir. Hamamı olmıyan obalarda bu merasim evde yapılır

Gelinin (kade) si (hiresi) ve diğer akrabaları hamamda bulunurlar. [2] Gelinin başındaki kına ile el ve ayağındaki kına boku[3] baş kına yakımındaki ilahilerle temizlenir.

* * *

Oğlan evi güreş kurulan harmanı perşembe günü erkekler için, diğer bir harmanı da kadınlar için döşer.

Kız evi de gene perşembe günü kendi köyünde kız almağa gelecek olan oğlan evi seymenlerine bir harman kadınlarına da - dünürşü - ayrıca bir harman tahsis eder.

* * *

Oğlan evi tarafından gelin almağa giden köy delikanlılarına (seymen) tabir olunur.

Seymenler köyün efelerini,

[1] Sadıç güveye vekâlet eden ve öğüt veren.

[2] Dirlik : geçinmek.

[1] Seymen ve dünürşüler bahsında tafsilat verilmiştir.

[2] kadesi: büyük hemşire (hire)küçü hemşire mukabilidir.

[3] Kına boku: :kınanın kiri çamuru dimektir.

yiğitlerini temsil eden bir guruptur. Güzel yüzlü, dinç vücutlu, iyi nişan atan delikanlılar düğün sahibi olan köyün en ihtiyar ve köyce hürmete şayan ağası tarafından seçilir. (Seymen) seçilen delikanlılara çuha şalvar, tarabulus kuşağı, cepken, başlarına puşu, ketenden uzun kollu ve kolları yırt maçlı beyaz kömlek giydirirler, kömleğin ilk iki düğmesi iliklenmez Gömleğin kollarının uzun olmasındaki sebep omuzlara kadar sıyırtılıp kola dolanmasını temin içindir Kollar bu suretle çıplak kalmış olur. Seymenler yatağan bıçaklarile silahlarının üzerine (sim çevre) geçirirler.

Her seymenin yanında bir tabanca doldurucusu bulunur.

Dizibaşındaki seymen (seymen başı) namını alır.

Seymen başının önünde bir (Değnekçi) bulunur. Buna değnekçı başı derler.

Değnekçi başılığa daima güzel ve gür sesli delikanlılar seçilir. Değnekçi başının önüne bir ve yahut müteaddit köçekler geçer.

Ahmet Baha

[Alt tarafı gelecek nushada]

* HABERLER *

Halk Bilgisi Derneğinin yıl dönümü — Halk Bilgisi Derneği, 1 teşrinisani 1930 tarihinde üçüncü yıl dönümünü idrak etmiştir. Bu münasebetle Derneğin İstanbul merkazinde teşrinisaninin birinci cumartesi günü akşamı bir müsamere tertip olunmuştur. Müsamerede Konservatuvar tespit ve icra heyeti tarafından verilen konseri müteakip Osman Pehlivanın tamburasile iştiraki suretile Nazmiye Sedat Hanım tarafından Anadolu türküleri terennüm olunmuş, Dernek âzasından Sırrı Numan Beyin idare ettiği bir heyet tarafından Erzurum oyunları oynanmıştır. Kezalik Dernek âzasından Ruhi Bey üç Balıkesir türküsü terennüm etmiş ve Eğinli bir arkadaşın kavalından Anadolu'nun bakir nağmeleri dinlenmiştir. Saat yirmi dörde kadar devam eden müsamerede, Derneğin şimdiye kadar neşrettiği eserlere ait malumatı muhtevi broşür, hazır bulunanlara dağıtılmıştır.

Derneğin üçüncü yıl dönümü, Dernek teşkilatı bulunan muhtelif Anadolu şehirlerinde de, sade, samimî ve içten gelen bir cuşişle tes'it edilmiştir. Mecmuamız bu vesile ile mensup ve merbut olduğu muessesenin önümüzdeki sene içinde de muvaffakiyetini temenni eder.